

Szekrényes Miklós

Mi, itt lenn

Misi azt mondja, emlékszik a pillanatra, mikor beléhasított, igen, hasított, mondja, mert hirtelesen, mondhatni váratlanul jött, és éles fájdalom bénította le, nem is tudja, mennyi időre, szóval emlékszik a pillanatra, amikor először fogta fel, hogy van halál, s hogy ez az a van, ami után az ember, mint élőlény, nincs többé. Tíz éves lehetett, a kanapé mellett guggolt a nagyszobában, nyár volt, nyári szünet, játszott valamivel a parkettán vagy a szőnyegen, csak annyi biztos, hogy nem gombfoci volt, valami történt az erkélyen, leszállt egy galamb, mondjuk, annyi biztos csak, hogy felemelte a fejét, az erkély irányába nézett, és jött a hasítás. És azóta, ha a halálra gondol - lehet, rosszul, sőt, biztosan rosszul -, de érzi, mire gondol. *Előtte csak egy érzelmezhetetlen szó volt*, mondja, *mint pölő a zsigérsugorodás. Érzelmezhetetlen?*, kérdezi Tihi, akit Tihamérnak neveztek el a szülei, ettől a legtöbb gyerek legalább kicsit szenvedne, Tihi viszont megtanulta, hogyan fordítsa előnyére a nevét, ezért is hívhatja magát Tihinek. A focista miatt, akinek nem tudja leírni a nevét, de mindenki csak Tihinek hívja, s mivel ő is egészen jól bánik a labdával, a Tihi becenév még menőnek is számít. *Azt a szót már hallottam, hogy értelmezhetetlen, apa használja néha - Tihi apja tanár -, de mi az, hogy érzelmezhetetlen? Hát az*, mondja Misi, *amit nem az eszeddel nem tudsz, mint a szorzótáblát, hanem csak nem érzed, mint mondjuk, hogy milyen a sós tengervízben úszni, mert például sosem úsztál még tengerben. Aha*, dörmögi Tivi, *szóval te már haltál meg. Nem, de..., á, hagyjuk*, legyint Misi, és lengenek tovább a hintában, unatkoznak, várják, hogy jöjjön valaki, hogy történjen végre valami, mert olyan lassú még az életük, és olyan intenzív unalomként élük meg a semmittevést, hogy szenvednek tőle.

Pedig biztatóan indult a délután. Igaz, csak ők ketten jöttek le a játszóra, de bíztak benne, hogy hamarosan követik őket mások is. Addig is fogtak egy tégladarabot, felrajzoltak vele a bitura egy pályát, és elkezdtek tengőzni. Gondolták, elűtik az időt, míg a többiek megérkeznek. Tihi viszont erődemonstrációt tartott, Misi még pontot is alig tudott szerezni, azt is inkább csak akkor, ha Tihi hibázott. Úgyhogy ráuntak hamar a tengóra, beszaladtak az Otthon sörözőbe, 10 fillérért ittak egy-egy szódát, azóta lengenek a hintában, és unalmukban hülyeségekről beszélgetnek, olyasmikről, mint a halál meg a sós tengervízben úszás. Agyrém. Ők is tudják, jó, ha ezekben a dolgokban egyszer is részük lesz. És amikor már azt hiszik, ez a délután is a kukában landol, a távolban feltűnik Guszti. Mint egy jelenés, úgy tart feléjük a parkon keresztül. Valamit húz maga mögött. Egészen addig nem látják, mi az, míg a játszó melletti legmagasabb fához nem ér, de azt tudják, hogy az unalmas, céltalan délutánnak vége, úgy bámulják Gusztit - nem is reménykedve, hanem a hívók rajongó derűjével az arcukon -, mint Vladimir és Estragon bámulna Godotra, ha egyszer végre megérkezne. Szerepéhez méltón Guszti nem köszön nekik, még csak nem is biccent, a sodronykötelet - mert sodronykötelet húz maga után - a nyakára hurkolja, és mászni kezd. Megbűvölve nézik, ahogy halad egyre feljebb, míg néhány perc múlva a fa tetejéhez ér, két lába két ágon pihen, hátát a fa törzsének dönti, két kezével pedig a nyakában himbálózó hurok végét egy ághoz köti. Nem hiszik, hogy ezt teszi, de látják, hogy ezt teszi. Nem ugrik, hanem lassan ereszkedik, az egyik pillanatban még fogja a hurkos ágat, aztán már lóg. Az egész olyan valószerűtlen, az egész olyan filmszerű. Guszti egy sodronykötéllel a nyakában fityeg a fa tetején, és hörög. Először megpróbálja kezével elérni az ágat, amin lóg. Nem sok hiányzik hozzá, de a nem sok most minden. Bepánikol. A lábával rúgó mozdulatokat végez, lökné magát följebb, hogy elérje a gallyat, de a gally helyett csak annyit ér el, hogy a hurok egyre szorosabb a nyakán. Misi és Tivi ámulva nézi, ahogy a barátjuk az életéért küzd. Nem gondolják végig, de érzik, hogy hiába kezdenének mászni, ők nem olyan ügyesek, mint Guszti, mire felérnének - ha egyáltalán felérnének -, már rég késő lenne. Mint az egyik haverjuk által gyűjtött fossziliák, belevölnek abba a néhány végtelen percbe. Már a hintájuk sem leng, Guszti viszont hevesen himbálja magát, most nem az ágat próbálja elérni, a kötelet lazítaná a nyakán. Úgy tűnik, minden hiába, Misi

arra gondol, ő idézte meg ostoba fecsegésével a halált, amikor hangos recsenéssel eltörök a Guszti tartó ág, s ő hullani kezd, dobálják estében a gallyak, ezért zuhanása szakaszossá válik, szinte kottázható, a földet érés puffanása után viszont nem őrzöng a közönség, Misi és Tihi – mint akiket leszedáltak az események – döbbent tekintettel merednek a földön fekvő Gusztira. Telnek a másodpercek, mintha a világegyetemre kirakták volna a feliratot: HIBAELHÁRÍTÁS MIATT ÁTMENETI IDEIG NEM ÜZEMEL! AZ ESTLEGES KELLEMETLENSÉGEKÉRT SZÍVES ELNÉZÉSÜKET KÉRJÜK! Aztán amikor Guszti száján hörgő hangok buknak elő, egyszerre repülnek ki a hintából, rohannak sérült barátjukhoz, nem mernek hozzáérni, kérdeznék, jól van-e, de vágják, hogy beszélni nem feltétlen tud most egy darabig, úgyhogy csak guggolnak mellette, amíg be nem sötétedik, akkor valahogy felségítik a földről, hazatámogatják, felkísérik az ajtajukig, becsöngetnek, megvárják, míg kijön az anyja – a '60-as évekbeli örökké nyüzögő háziasszony prototípusa -, előadnak valami zavaros fedősztorit Guszti balesetéről, tudják, hogy nem hiszik el nekik, ők se hinnék. Örülnek, hogy Guszti zúzódásokkal megúszta az esést, a nyakán lévő seb lassan gyógyul, évek múlva is látszik a nyoma. Azon kívül, hogy egyszer elmeséli, hogy az apja még jól el is kalapálta az eset után, többet nem beszélnek róla. A lassan múló gyerekidőbe az unalom mellé annyi történés fér, hogy hamar elhalványul minden szenzáció. Például sosem tudják meg, miért tette, eleve azt feltételezik, Guszti univerzumában az eseményeknek nincs okuk, valami öntudatlan vak erő hajtja a srácot.

Aztán, egyszer csak, nem tudni, mikor, vége. Szétszóródnak a téren felnőtt kölykök, a legtöbbször, mint Misi is, már csak vendéggént tér haza. Vagy húsz évvel később a kisváros elhagyatott utcáskáit rója, megpróbálja rekonstruálni az útvonalat, amerre suliba járt, kíváncsi, mennyit változott gyerekkora óta a környék. Éppen konstatálná, hogy szinte semmit, éppolyan falusias és unalmasan kihalt a környék fényes nappal is, mint régen, mikor valaki a nevében szólítja. Megtorpan, szétnéz, sehol senki. Mégis hallja újra a szólítást. Egy villanyoszlop tövében torpan meg, felnéz. Guszti vigyorog le rá a villanyoszlop tetejéről. Talpig villanyszerelőnek van öltözve. Misi megvárja, míg lemászik, leveszi a mászóvasat a lábáról, tréfásan feléje nyújtja. *Megpróbálsz?*, kérdezi. Misi zavartan toporog, néha lopva Guszti nyakára néz, jól látható rajta a régi nyár sebe. Néhány mondat után úgy érzik, nincs miről beszélniük. Kezet fognak. Misi még végignézi, ahogy Guszti visszamászik a villanyoszlopra, és tettetett vidámsággal integet neki.

Aztán ennyi. Többé nem találkoznak. Évekkel később Misi egy osztálytalálkozón tudja meg, hogy Guszti meghalt. Az öngyilkosság lassú módszerét választotta: az alkohol vitte el. Mert ha neki azon a nyári délutánon, ott fenn, nem is sikerült, és ha éppen ezért döntött úgy, hogy villanyoszlopok tetején tölti élete nagy részét, mikor lejött közéjük, ő is felfogta, hogy van halál, s hogy ez az a van, ami után az ember, mint élőlény, nincs többé.

Valaki azt mondja, *ő most felülről néz minket*. Ezen hümmögnek egy sort, nincs mindenki meggyőződve erről. Misi viszont arra gondol, milyennek láthatta Guszti őket azon a nyári napon. Közvetlenül azelőtt, hogy elengedte a gallyat.